

ek, zoo goed als
quarisch verkrijg-
de „notes“ van
het licht dat zij
zijn van den af-
teekeningen.
den toets der Ge-
staan, hoewel er
n wordt.
geschied op de
uds dat als ge-
e vervulling der
een „geestelijk

dat er essentieel
ls het volk Gods,
N. T. Kerk, met
ok geleerd dat
k is, maar alleen

en Israël alleen.
nde afwijkingen
ertijd in de Chr-
n tot de afzetting
H. Bultema van
er die in de laat-
van Bullinger uit-
offield Bible word
nalisme, waar-
de laatste jaren

n, worden er niet
ensaties of bedoe-
elingen van On-
oevernemen, Be-
oninkrijk. In het
e, Human Gover-
nd the Kingdom
licht kunnen be-
verdeelingen. Wel-
as.

at elk dezer die-
iets dat allefe-
ten wordt, en niet
ze redeneering te
de „Bedeeling“
dezen tijd toe de

in de derde „Be-
steeds. En de
ers van 't Paradi-
de en zesde „Be-
nologisch schei-
ers „genade“ ge-
steeds „wel“ is
satie des Konink-
is zeker eventueel
pen aan te toonen
cofield doorwera
Dispensaties word
belkenner reeds
het Dispensatio-
enden en tiendu-
nen als het echi-
gd, op vele „Bible
el kansels verkou-
zelfs moeilijk een
een Scofield Bible
nalisme niet ver-
dienstige toestand
eilijker voor een
Dispensationalisme
andere dwalingen
en, de Terugkeer
opname der „Ge-
ng“, verschillende
chen 't Koninkrijk
van andere zaken
l meer dingen in
het aloude Chri-
Neo-Chiliasme in
e artikel nader op

HENRY BEETS.

OUWIT

Dr L. v. d. Zanden.
n. Kb.“ nog eenmaal
ft:

lder „de Gron. Ker-
ik heb niet gevraagd
het lidmaatschap der
voor kerkelijke tucht,
eel is, „dat deze
n er ook per-
lenken, moet
r de Generale
kerken en

incidenteel door een uitspraak
van een kerkeraad of classis“.
Hoeveel waarde ik ook hecht aan het oordeel van
Prof. Schilder, het heeft in de kerk geen ambtelijk
gezag voor anderen gelijk het oordeel van een kerke-
raad of classis. Daarom is het voor mij niet de
vraag, of eenige uitspraak der „Reformatie“ in strijd
komt met het besluit der Generale Synode van Mid-
delburg en evenmin, hoe Prof. Schilder persoonlijk
denkt over het lidmaatschap der N. S. B. „op zich
zelf“ als reden voor kerkelijke tucht, maar of een
Kerkeraad of classis inzake de tucht over
N. S. B.ers met ambtelijk gezag een uitspraak mag
doen, welke afwijkt van het besluit der laatste Gene-
rale Synode. En die vraag is m.i. beslist te ontkennen.

Mijn antwoord zou ik in volgende punten willen
samen vatten:

a) Dr v. d. Z. is begonnen met te zeggen: Prof. S.
zal begrijpen, dat niet ieder zijn leiding aanvaardt, voor
wat betreft de N.S.B. Ik heb toen geantwoord: welke
leiding van mij geeft U oorzaak van bedenken, welk
artikel bedoelt U eigenlijk?

b) hierop heeft Dr v. d. Z. geen enkele uitspraak van
mij aangewezen, waartegen hij bezwaar had;

c) vandaar, dat de hier boven geciteerde vraag dus
rechts als nieuw element in de discussie kan worden
behandeld;

d) haar inmiddels gaarne beantwoordende, merk ik
op, dat ik natuurlijk van oordeel ben, dat het
niemand vrij staat, af te wijken van de besluiten der
laatste synode; m.i. vraagt Dr v. d. Z. hiernaar
den bekenden weg, wijl ik tot hem aanstonds
de wijze mij het artikel aan, waarin ik afwijk van de
synode, en ik zal dadelijk herroepen. Waarom
ik dan ook tegenover Prof. Dr J. Waterink Leeuwarder
de dadelijk een uitspraak gesteld heb van Prof. Dr H.
Bouwman, welke uitspraak eindelijk vele weken later
in „De Heraut“ opgenomen is, nadat „It“ blad eerst,
zonder eenige concretisatieering, in aansluiting
aan Dr v. d. Zanden, de suggestie had gewekt, alsof
ondergeteekende in strijd handelde met de laatste
synode....;

e) indien daarom Dr v. d. Z. met de woorden
„deze moeilijkheid“ mocht bedoelen: concrete
tuchttoefening door een concreten kerkeraad over een
concreten N.S.B.-er, dan zou ik op zijn vraag willen
antwoorden, dat daarmee hijzelf in strijd kwam met de
laatste synode; gelijk ook „De Heraut“, toen dit blad
in aansluiting aan Dr v. d. Z. in die richting stuurde;

f) indien n.l. tuchttoefening over N.S.B.-ers zou moeten
wachten tot de volgende synode, dan zou men in
Middelburg 1933 hebben moeten zeggen: „in geen
geval op zichzelf oordeelen, doch wachten“; er is ech-
ter gezegd: „in ieder geval op zichzelf oordeelen“;

g) elke kerkeraad is dus reeds thans in voorkomende
gevallen geroepen en dus verplicht, inzake de tucht over
bepaalde N.S.B.-ers met ambtelijk gezag een besluit te
nemen, en daarvan uitspraak te doen; vooraf kan hij,
en voorzichtig te zijn, het oordeel van een meerdere
vergadering vragen over de beginselen en het openbare
geloof der N.S.B., zonder echter daartoe
verplicht te zijn (wijl de zaak duidelijk is);

h) de eisch, aan kerkeraaden door sommigen gesteld,
om zich incompetent te verklaren, en aan classes, om,
indien gevraagd om advies, desgelijks te doen, en aan
particuliere synodes, om evenzoo te handelen, en aan
de alle, om te wachten tot een generale synode, is in
strijd met het gereformeerde kerkrecht,
en met de letter van Middelburg 1933 zelf.

i) indien Dr v. d. Z. met „deze moeilijkheid“ iets an-
ders bedoelt, dan ik onder e) aangaf, zou hij het dan
willen zeggen?

j) en mocht dit het geval geweest zijn, zou hij dan
wens willen aangeven, welke kerkeraaden of welke
classes uitspraken hebben gedaan, welke afweken van
het besluit der laatste generale synode? Mij zijn ze
vooral nog niet bekend; wel is mij bekend, dat er in
sommige organen in die richting een suggestie gedaan is,
welke evenwel geen stand hield, toen men vroeg om
concretisatieering;

k) in het algemeen wordt er over deze zaak geschreven
op een wijze, die herinnert aan heete pap en draaiende
laten. Zou er misschien hier en daar iets in de
gedachten leven, dat men niet zegt?

Nunspeet.

Theologisch misverstand heeft in Nunspeet een ker-
kelijke scheuring wel niet in het leven geroepen, doch
een „stichtelijke“ omlijsting eraan bezorgd. Dat is erg.
Maar dat het geval wordt voorgesteld als heroïsche aan-
vaarding van de consequenties van een bepaalde dogma-
tische overtuiging, dat is erger. Wie iets van de zaak
weet, haalt zijn schouders om die bewering op.

We waren eerst voornemens, zelf over de aangelegen-
heid iets te schrijven aan de hand van gegevens, die
ons ten dienste staan. Misschien doen we het later
nog. Thans geven we het woord aan Dr J. van Herksen,
die in „Geld. Kb.“ schrijft:

Het eerste bericht, waarop ik het oog heb, indertijd
verstrekkt aan en door het Ned. Christ. Persbureau,
leidt als volgt: „Te N. hebben Dr J. Tijmes en zijn
kerkeraad gebroken met de gemeenschap der Geref.
Kerken, wjl (ik spatieer), wjl ze zich niet
langer verantwoordelijk durven
stellen voor de besluiten der Sy-
node van 1905, te Utrecht gehou-
den, omdat ze daarin vinden een
onschriftuurlijke verbondsl eer.
Zij wenschen opgenomen te worden in de gemeen-
schap der Chr. Geref. Kerk“.

Ik weet niet, wie aan het persbureau dit bericht
heeft verstrekt. Maar zooals het daar staat, is het

een besliste onwaarheid. 1905 is noch
door Dr Tijmes, noch door den kerkeraad in den zin,
zooals het hier voorgesteld wordt, ooit op een kerke-
lijke vergadering te berde gebracht. Er was daar geen
enkele aanleiding toe, nu niet en vroeger niet. De
zaak kwam juist in tegenovergesteld e-
richting aan de orde. Dr T. had in de prediking
laten doorschineren, dat hij het wenschelijk zou vin-
den, dat een bepaalde uitdrukking in het doopsfor-
mulier gewijzigd moest worden. Een van zijn kerke-
raadsleden achtte deze opmerking op den kan-
sel kerkrechtelijk onjuist en verzocht Dr Tijmes zich
te willen uitspreken of hij het standpunt onzer Ker-
ken, omschreven in 1905, als accoord van kerkelijke
gemeenschap, aanvaardde. Dr Tijmes weigerde meer
dan eens deze vraag in den kerkeraad te beantwoor-
den. Dientengevolge verzocht de bezwaarde broeder
de classis deze vraag aan Dr T. voor te leggen.
Wat geschiedde. Dr T. antwoordde te classis, dat hij
moeilijkheden had met de belijdenis-uitspraak van
1905, niet zoozeer wat het geheel dezer verklaring
betreft, als wel met den aanhof. De Classis benoemde
toen een Commissie, die tot taak had, broederlijk met
Dr T. over deze moeilijkheden te spreken. Toen deze
Commissie een avond rustig-broederlijk met Dr T.
kwam spreken, voorkwam Dr T. alle zakelijke be-
sprekingen van de door hem ter classis aangebrachte
moeilijkheden met de mededeeling, dat hij geen
enkele moeilijkheid met 1905 ooit
had gehad of had. Hij was het er geheel
mee eens. De Commissie had dus, op grond van deze
herhaaldelijk uitgesproken verzekering, geïllustreerd
met allerlei uitspraken uit het werk van Dr B. Wie-
lenga over den Doop en van anderen, waarmee Dr T.
het geheel eens kon zijn, geen taak bij hem te ver-
richten en kon tot haar blijdschap aan de Classis me-
dedeelen, dat Dr T. geen moeilijkheden met 1905 had!

Daarmee had de zaak beëindigd kunnen zijn.

Als... als!

Als onmiddellijk na de bespreking met bovenge-
noemde Commissie niet het gerucht door N. werd
verspreid, dat de Classis-predikanten, die met Dr T.
saamgesproken hadden, Dr Tijmes geheel in het ge-
lijk hadden gesteld!

Ze hadden van zijn verhoudingsbeschuwing enz.
niets kwaads kunnen zeggen en de bezwaarden moes-
ten dus leelijk op hun neus kijken.

Toen begon de ellende.

Van kerkeraadswege werd het gerucht niet tegen-
gesproken, hoezeer het met de feiten in strijd was.
Dr T. zweeg daarover ook, al ontkenne hij de vader
van deze tendentieuze voorstelling van zaken te zijn.
Daarbij kwamen nieuwe geruchten. Nieuwe pikante-
rieën. Nieuwe onjuistheden, die ik niet releveeren zal.
Maar alle kwamen ze hierop neer, dat door sommigen
de waarachtigheid van Dr T., zijn eerlijk-
heid in deze dingen in twijfel werd getrokken... en
over dat punt kreeg de classis telkens, telkens weer
bezwaarschriften en meer dan een jaar lang werd
gedurende urenlange vergaderingen over 1905 niet
meer gesproken. 't Was 'n kwestie van onverzoen-
lijkheid geworden, waarbij ondanks de meest
ernstige pogingen, ondanks gegeven verklaringen en
wederzijds-gegeven schuldenkenntnissen, de kerkeraad
eenerzijds en de bezwaarden anderzijds, van elkander
verwijderd bleven. Een der oorzaken daarvan zie ik
in het feit, dat Dr T. ook na getroffen verzoeningen,
geen enkele poging deed, contact te zoeken met de
bezwaarde broeders, die zich gecontenteerd hadden
verklaard. De kwestie 1905 was bedolven onder een
stortvloed van persoonlijke kwesties, verhalen, geruch-
ten en het vuur van broedertwist, heusch niet over de
principiele kwestie, laaide hoog op!

Zelfs verklaarde Dr T. herhaaldelijk van den kan-
sel, dat hij het met 1905 van harte en geheel eens was.
Sommige broeders en zusters, die meenden, dat hun
dominee daarmee een principiele zwenking had ge-
maakt, wilden onder zulk een verhoudingsdominee niet
langer meer zitten... ze werden Chr. Gereformeerd!
En dat ondanks de verzekering, dat hun Dr nog net
zoo preekte als vroeger. Hoe zou het ook anders kun-
nen! Naar zijn eigen woord was Dr T. gebleven, die hij
altijd geweest was: Gereformeerd predikant, en nooit
werd hij in zijn prediking belemmerd, ook al werden
uit anderen hoofde wel eens opmerkingen daarover
gemaakt. Genoeg om te constateren, dat van een
niet langer kunnen dragen dervant-
woordelijkheid inzake de verbondsbeschouwing
NOOIT iets is bespeurd!

Dr Tijmes heeft nooit zijn medebroeders in het
ambt gewaarschuwd!

Nooit heeft hij ook maar één stap gedaan om zijn
mededienstknechten in het Evangelie op grond van
Schrift en van Belijdenis te overtuigen van de dwaling
huns wegs.

Van een gravamen is nimmer sprake geweest.

Hij heeft anderhalf jaar lang het doen voorkomen,
dat hij het over 1905 zakelijk met ons eens was...
en dat pertinent verklaard, tot van den kansel toe!

Slechts heel even heeft hij den schijn aangenomen,
dat hij moeilijkheden had en daarna terstond dat met
kracht en klem teruggenomen!

Nimmer wakte hij den indruk, dat zijn conscientie
onder deze „leer“ gebogen ging.

In Februari 1936 moest hij nog een poging doen, den
tekst van 1905 in handen te krijgen...!

Waar ter plaatse heeft hij toch die „verant-
woordelijkheid“ in verband met de leer ter
sprake gebracht?

Vervolgens spreekt Dr v. Herksen over de manier,
waarop de Chr. Geref. pers het geval besprak:

De „Wekker“ slaat fel en scherp aan: „Op een
buitengewone vergadering der Classis Apeldoorn is
behandeld de instructie Harderwijk inzake de uitge-
trokken meerderheid van den Kerkeraad der gemeente
Nunspeet met den predikant Dr J. Tijmes. Uit de
bespreking is duidelijk gebleken, dat
niet persoonlijke aangelegenheden oor-
zaak tot dezen stap waren, doch de be-
zwaren tegen het Synodebesluit der
Geref. Kerken in den jare 1905...“

Dr v. Herksen vraagt:

„Wien hebt gij gehoord? Wat hebt u onderzocht?“

Ik meen mij niet te kunnen vergiessen, als ik zeg:
Dr Tijmes en zijn stukken, die vele waren.... Het
dossier van Dr Tijmes was respectabel groot. Ik weet
dat Zijn pen had zelden rust, zelfs niet op onze
vergaderingen. Wat ook zijn recht was, zonder twijfel.
Ik ken ook den inhoud van dat dossier, zeg voor 90
pet. En heusch, ik weet het, het is een heel klein
kunstje om uit dat dossier menschen, die tot dusver
van den gang der kwestie niets wisten, zoo in te
lichten, dat het nergens anders om ging dan om 1905!

Waarlijk, op dien weg kondt U niet tot een andere
conclusie komen. In elk geval niet tot een conclusie,
waarmee U gelijkwaardig opponeeren moogt tegen een
Classis, die maandenlang heel de zaak heeft mee-
gemaakt en tot in de fijnste finesses kent, stel dat
zulk een Classis een dergelijk bericht had geponeerd.
Tenslotte:

De „bekeering“ van Dr Tijmes tot „anti-1905-man“
is in elk geval zeer plotseling en krachtig geweest
en onder „grooten nood“. De „ouden“, ook onder U
terecht vermaard en geprezen, zeiden dan: „Laten
overwinteren en overzomeren!“

En... was er van geen „bekeering“ sprake, nog
omstreeks Maart 1936, maar dacht Dr T. al langen
tijd, zooals hij het U openbaarde, dan waren al zijn
verklaringen van 't tegendeel, zoowel „voor God als
voor de gemeente“ afgelegd, in strijd met het Ge-
bied. Wat, in dat geval, zijn overkomst ook voor
U minder mooi zal maken, zoo waarlijk gij met ons
waarheid en klaarheid mint.

Van nabij weet ik, dat wat Dr v. Herksen zegt, juist
is; en dat hij de ergste bijzonderheden nog verzwijgt.
Hij zou nog hebben kunnen vertellen, wat er op de
volgende classisvergadering dreigde te gebeuren, aan
welke vergadering Dr Tijmes zich thans heeft onttrokken.

En zoo is er weer een legende in de wereld gekomen.
Dat het zóó in de kerkelijke samenleving toe kan gaan,
is een veroortmoedigend bewijs van de wereldgelijkvor-
migheid, waaraan zij mede tengevolge van haar ver-
scheurdheid zich heeft onderworpen. Het „schema“ van
de wereld is maar al te vaak dat der „kerk“ geworden.

N.S.B. en predikanten.

Naar „De Standaard“ verneemt,

heeft Dr B. E. J. Bik, Hersteld Evangelisch
Luthersch predikant te Enkhuizen, eenigen tijd
geleden een brief van het hoofdkwartier der
N.S.B., afdeling Raad voor Kerkelijke aange-
legenheden, ontvangen, waarin deze hem uitnodigde
tot een bespreking onder vier oogen over geschilpun-
ten, welke tusschen hem en de N.S.B. bestaan. Hierop
heeft Dr Bik geantwoord, dat hij een Raad voor
Kerkelijke aangelegenheden niet kent en zoo'n Raad
van de N.S.B. ook niet erkent; voorts, dat hij voor
een debat onder vier oogen niets voelt, maar dat hij,
sprekende op openbare samenkomsten over de N.S.B.,
bereid is met de N.S.B. in debat te treden.

In een van deze samenkomsten is, zoo meldt het
bovengenoemde blad verder, het lid van de Gede-
Staten voor de N.S.B., G. W. J. de Bruin, in debat
gewoest, waarin hij zeide, dat de N.S.B. vrede wil
sluiten met de Kerk. Toen Dr Bik vroeg of er bij
N.S.B.-bewind ook predikanten naar concentratie-
kampen zouden worden gezonden, werd geantwoord,
dat predikanten zooals Dr Bik zeker daarheen zouden
worden gezonden.

Mozes in het Hitler-land.

Het deksel op het aangezicht.

Dr Chr. W. J. Teeuwen schrijft in „Geld. Kb.“

De antisemitische campagne tegen het Christen-
dom wordt in Duitschland al feller en brutaler. En
wij zullen goed doen daar onze volle opmerkzaamheid
aan te wijden, opdat wij weten welken strijd de kerk
van Christus straks ook in ons land te wachten zal
staan. Dezer dagen kwam mij in handen een geschrift
van den schrijver Jens Jürgens, getiteld: „Der bibli-
sche Mozes als Pulverfabrikant, Rüberrubrikant
und Erzholzwirtschaft“ (De bijbelsche Mozes als buskruit-
fabrikant, rooverhoofdman en aartsbolsjewist). Naar
verder op het titelblad afgedrukt staat, bedoelt dit
werkje een „slot-afrekening te zijn van het germa-
nendom met Mozes, zijn God en het Oude Testament“
en de schrijver beroemt zich er op voor zijn bestrijding
steun te vinden in den bijbel.

Even later:

Ook de latere Mozes of Mesu was een nazat van
den verachten Hyksos. Vermoedelijk zou hij een
bastaard geweest zijn van een koningsdochter en een
Jood. Hij werd door de koningsdochter geadopteerd
en kreeg als zoodanig deel aan alle voorrechten,
welke koningskinderen genoten.

Hij werd opgenomen in een priesterorde en derhalve
in de geheime wetenschappen der Egyptische priesters
ingewijd. Zodoende kwam hij volledig op de hoogte
van hun chemische en fysieke kunst (toe-
verkusten). Dank zij de protectie aan het hof, klom
hij weldra op tot tempeloverste, maar dat niet alleen
— ook werd hij benoemd tot directeur van de
koninklijke Egyptische bergwerken van het Sinaï-
gebied. Kende hij als tempeloverste alle knepen van
het priesterbedrog, waardoor men zich dank zij zijn
zwarte kunst groote inkomsten wist te verschaffen,
als bergwerk-directeur kende hij alle mineralen, hun
chemische samenstelling en technische verkrijging en
toepassing en moest hij met den stand van de
bergbouw-techniek, en ook met het toenmalige ont-
plofingswezen bekend zijn.

Vervolgens:

Hoe kwam nu Mozes later aan de macht over
het volk? Herr Jürgens verklaart het aldus: dat Mozes
begonnen is eerst een verschrikkelijke Godsdeed uit
te vinden, „Het moest iets zijn, wat er nog nooit